

Valsts ieņēmumu
dienests

Pašnodarbinātā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

2022

Saturs

Pašnodarbinātā statusa noteikšana.....	3
Pašnodarbinātā registrācija.....	5
Obligāto iemaksu likme.....	5
Obligāto iemaksu objekts, tā noteikšana	7
1. Brīvi izvēlētais obligāto iemaksu objekts.....	8
2. Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai.....	11
3. Obligāto iemaksu objekts, no kura lauksaimnieki un autoratlīdzības saņēmēji veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai.....	13
4. Minimālais iemaksu objekts, no kura iemaksas aprēķina Valsts sociālā apdrošināšanas aģentūra.....	16
Pašnodarbinātā ziņojuma iesniegšana un precizēšana, obligāto iemaksu maksāšanas kārtība.....	16
Obligāto iemaksu maksāšanas kārtība.....	20
Saistošie normatīvie akti.....	21

Pašnodarbinātā statuss

Pašnodarbinātais ir:

- ✓ fiziskā persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kura reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja;
- ✓ autoratlīdzības saņēmējs, kurš ir reģistrējis saimniecisko darbību;
- ✓ zvērināts notārs;
- ✓ zvērināts advokāts;
- ✓ zvērināts revidents;
- ✓ zvērināts tiesu izpildītājs;
- ✓ prakses ārsts, prakses farmaceits, prakses veterinārārsts, prakses optometrists;
- ✓ individuālais komersants, arī individuālais komersants, kurš vada transportlīdzekli pasažieru komercpārvadājumos ar taksometru vai vieglo automobili;
- ✓ zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kas veic šīs zemnieka (zvejnieka) saimniecības vadības funkciju, ja nav iecelts pārvaldnieks;
- ✓ persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kuras darbu apmaksā no Latvijas Republikai piešķirtajiem ārvalstu tehniskās palīdzības vai starptautisko finanšu institūciju aizdevuma līdzekļiem;
- ✓ mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs

Zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kurš **ir** darba tiesiskajās attiecībās ar savu zemnieka (zvejnieka) saimniecību, **nav** pašnodarbinātais, bet ir darba ņēmējs.

Par pašnodarbināto neuzskata personu:

- ✓ kura ir jaunāka par 15 gadiem;
- ✓ kurai ir I vai II grupas invaliditāte vai tā ir sasniegusi pensijas vecumu, vai tai ir piešķirta valsts vecuma pensija (arī priekšlaicīgi) un:

saņem autoratlīdzību (autortiesību un	veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu	gūst ienākumu no personīgās palīgsaimniecības	ir zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kurš veic uzņēmuma vadības funkcijas, un nav
---------------------------------------	---	---	--

blakustiesību atlīdzību)		vai piemājas saimniecības	darba tiesiskajās attiecībās ar šo uzņēmumu
✓ kurai nav pastāvīgās dzīvesvietas Latvijas Republikā un:			
saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību)		veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu	
✓ kura ir zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, ja uzņēmumā ir iecelts pārvaldnieks un īpašnieks nenodarbojas ar uzņēmuma vadību.			

1.piemērs

Jānis janvārī ir reģistrējies kā saimnieciskās darbības veicējs ar darbības veidu – sava nekustamā īpašuma apsaimniekošana. Ar 17.jūliju Jānim piešķirta priekšlaicīga pensija. Jāni ar 1.jūliju neuzskata par pašnodarbināto.

2.piemērs

Zemnieka saimniecība ir uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja un kārtu grāmatvedību divkārtā ieraksta sistēmā. Zemnieka saimniecības īpašnieks nav darba tiesiskajās attiecībās ar zemnieka saimniecības pārvaldes institūciju un pats veic saimniecības vadības funkciju. Zemnieka saimniecības īpašnieku uzskata par pašnodarbināto.

3.piemērs

Indra saņem autoratlīdzību un ir reģistrēta kā pašnodarbinātā. 2022.gada 14.jūlijā Indrai piešķirta otrā invaliditātes grupa. Tā kā Indrai jūlijā tika piešķirta invaliditāte, ar 1.jūliju Indru neuzskata par pašnodarbināto.

Ja persona **vienlaikus** saņem vairākus dažādu veidu ienākumus un atbilst pašnodarbinātā un darba ņēmēja statusam, **valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (obligātās iemaksas) tā veic no abos statusos gūtajiem ienākumiem** atbilstoši katram statusam noteiktajai likmei un kārtībai.

4.piemērs

Zintis ir praktizējošs advokāts un ir reģistrējies Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā saimnieciskās darbības veicējs, turklāt uz darba līguma pamata strādā arī universitātē par pasniedzēju, par ko saņem algu. Obligātās iemaksas no pasniedzēja algas ieturēs darba devējs – universitāte. Savukārt no advokāta prakses ienākumiem obligātās iemaksas Zintis veiks pats kā pašnodarbinātais.

Pašnodarbinātā reģistrācija

Pašnodarbināto **kā obligāto iemaksu veicēju** reģistrē VID vienlaikus ar saimnieciskās darbības reģistrēšanu.

5.piemērs

Zanda 19.jūlijā reģistrējas VID kā saimnieciskās darbības veicēja ar darbības veidu – šuvējas pakalpojumi. Vienlaikus ar saimnieciskās darbības reģistrēšanu Zanda tiek reģistrēta kā pašnodarbinātā persona obligāto iemaksu veikšanas nolūkiem.

Saimniecisko darbību reģistrē Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) sadaļā "Dokumenti" – "No veidlapas" – "Nodokļu maksātāja pamatdarbības veida un reģistrācijas datu izmaiņu veidlapa" – "Nodokļu maksātāja (fiziskas personas) reģistrācijas dati", aizpildot **nodokļu maksātāja reģistrācijas lapu**.

Obligāto iemaksu likme

Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa apdrošināšanas veidiem

Apdrošināšanas veidi	Likme (%)		
	pašnodarbinātajam	pašnodarbinātajam, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (tai skaitā pensiju, kas piešķirta ar atvieglotiem noteikumiem vai priekšlaicīgi)	nekustamā īpašuma apsaimniekotājam – saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātājam
Pensiju apdrošināšana	23,91	23,91	23,91

Apdrošināšana pret bezdarbu	-	-	-
Darba negadījumu apdrošināšana	-	-	-
Invaliditātes apdrošināšana	1,68	-	1,68
Maternitātes un slimības apdrošināšana	3,32	3,29	-
Vecāku apdrošināšana	1,16	1,16	-
Veselības apdrošināšana	1,00	1,00	1,00
Likme kopā	31,07	29,36	26,59

Fiziskai personai, kura **apsaimnieko savu** nekustamo īpašumu un ir reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicēja, obligāto iemaksu aprēķināšanai **piemēro** nekustamā īpašuma apsaimniekotājam noteikto obligāto iemaksu likmi.

7.piemērs

Dzintars nav pensijas vecumā un saņem ienākumus no advokāta prakses un sava nekustamā īpašuma iznomāšanas. Dzintaram obligātās iemaksas no abu veidu ienākumiem jāaprēķina, piemērojot nekustamā īpašuma apsaimniekotājam noteikto obligāto iemaksu likmi, t.i., 26,59 %.

Ja mainās pašnodarbinātā **apdrošināšanas statuss**, atbilstošo obligāto iemaksu likmi **piemēro ar nākamo mēnesi** pēc apdrošināšanas statusa maiņas.

8.piemērs

Inese nav pensijas vecumā un saņem ienākumus no friziera pakalpojumiem. Inese obligātās iemaksas no ienākumiem aprēķina, piemērojot noteikto obligāto iemaksu likmi, t.i., 31,07 %. Inese 10.jūlijā sasniedza pensijas vecumu. Ar 1.augustu Inesei piemēros obligāto iemaksu likmi 29,36 %.

9.piemērs

*Sava nekustamā īpašuma iznomātājs Jānis ar 1.jūliju saņem arī ienākumus no advokāta prakses. Nosakot obligāto iemaksu objektu par jūliju, Jānis ņems vērā kopējos ienākumus: no advokāta prakses un no nekustamā īpašuma iznomāšanas, piemērojot nekustamā īpašuma iznomātājam obligāto iemaksu likmi **26,59 %**.*

Jānis 15.oktobrī sasniedzis pensijas vecumu.

*Ar 1.novembri Jānim advokāta prakses ienākumiem piemēros pensionāra vispārējo **29,36 %** likmi, jo sava nekustamā īpašuma iznomātājs pensijas vecumā nav obligāti sociāli apdrošināms.*

Obligāto iemaksu objekts, tā noteikšana

Pašnodarbinātā obligāto iemaksu objekts ir:

1. paša pašnodarbinātā brīvi izraudzīti ienākumi (peļņa) no saimnieciskās darbības, kas nevar būt mazāki par 500 eiro mēnesī, ja pašnodarbinātā peļņa ir vismaz 500 eiro mēnesī;
2. paša pašnodarbinātā aprēķināts viss mēneša ienākums (peļņa), ja faktiskā peļņa ir mazāka par 500 eiro (nav 1. punktā minētā objekta)
vai
ienākumu daļa, ko aprēķina no faktiski saņemtajiem mēneša ienākumiem (peļņas) atņemot 1. punktā minēto brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu;
3. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras noteikts minimālo iemaksu objekts, ko aprēķina, lai kopā mēnesī obligātās iemaksas par katru personu būtu veiktas vismaz no 500 eiro. Summē arī darba algu un citus iemaksu objektus.

Obligāto iemaksu objektu pašnodarbinātais izvēlas, ievērojot noteikto obligāto iemaksu objekta **minimālo apmēru**, kā arī savus faktiskos **saimnieciskās** darbības ienākumus (peļņu)

Obligāto iemaksu objekta noteikšanas vajadzībām ienākumu (peļņu) nosaka kā konkrētā mēneša ieņēmumu un izdevumu starpību.

Brīvi izvēlētais obligāto iemaksu objekts

Obligāto iemaksu objekta **minimālais apmērs 2022.gadā** ir **500 eiro** mēnesī (Latvijā noteiktā minimālā alga).

10.piemērs

Elektriķim Pēterim ir šādi ieņēmumi un izdevumi:

- 1) jūlijā: ieņēmumi – 730 eiro, izdevumi – 200 eiro;
- 2) augustā: ieņēmumi – 0 eiro, izdevumi – 70 eiro;
- 3) septembrī: ieņēmumi – 200 eiro, izdevumi – 50 eiro.

Lai noteiktu, par kuriem ceturkšņa mēnešiem jāveic obligātās iemaksas no brīvi izvēlēta obligāto iemaksu objekta, elektriķis Pēteris nosaka katra mēneša ienākumus (peļņu):

- 1) jūlija ienākumi ir 530 eiro (730 eiro – 200 eiro);
- 2) augustā ienākumu nav, bet ir zaudējumi 70 eiro (0 eiro – 70 eiro);
- 3) septembra ienākumi ir 150 eiro (200 eiro – 50 eiro).

Pēterim jūlijā ir jāveic obligātās iemaksas no brīvi izvēlēta iemaksu objekta, kas nevar būt mazāks par 500 eiro (jo peļņa no saimnieciskās darbības ir 530 eiro).

Ja izdevumus uzskaita gadam vai citam periodam, mēneša ienākumu aprēķināšanai izmanto attiecīgi proporcionālo izdevumu daļu:
 $\text{mēneša izdevumi} = \text{kopējā izdevumu summa} : \text{mēnešu skaits, par kuriem aprēķināti izdevumi}.$

11.piemērs

Galdnieka Gata pamatlīdzekļu gada nolietojuma summa ir 1800 eiro. Gata ieņēmumi no produkcijas pārdošanas augustā ir 1000 eiro, savukārt izdevumi ir 750 eiro. Pamatlīdzekļu nolietojuma summa mēnesim ir 150 eiro (1800 eiro : 12 mēneši).

Tādējādi Gata ienākumi (peļņa) augustā ir 100 eiro (1000 eiro – 750 eiro – 150 eiro), kas nav obligāto iemaksu objekts.

Ja saņemti **ienākumi no dažādiem saimnieciskās darbības veidiem, obligāto iemaksu objektu, kas nevar būt mazāk par 500 eiro**, nosaka, summējot ieņēmumus un izdevumus no visiem ienākumu veidiem.

12.piemērs

Elīza ir prakses ārste. Elīzas janvāra mēneša ieņēmumi no ārsta prakses ir 3000 eiro, izdevumi – 1200 eiro. Elīza janvārī saņēma arī autoratlīdzību 65 eiro par rakstu žurnālā. Dokumentāri pierādīti izdevumi, kas saistīti ar autora darbu, ir 15 eiro.

Elīzas ienākumi (peļņa) janvārī ir 1850 eiro (3000 eiro + 65 eiro – 1200 eiro – 15 eiro). Elīzai par janvāri ir jāveic obligātās iemaksas no brīvi izvēlēta iemaksu objekta, kas nevar būt mazāks par 500 eiro.

 Ja pašnodarbinātais negūst **cita veida** saimnieciskās darbības **ieņēmumus**, par noteiktiem autoru darbiem un izpildījumu veidiem var piemērot izdevumus 25 vai 50 procentu apmērā **no** saimnieciskās darbības **ieņēmumiem**.

13.piemērs

Pēteris martā saņem autoratlīdzību 1250 eiro. Tā kā Pēterim nav izdevumus apliecinošu dokumentu, Pēteris piemēro izdevumu normu 25 % no ieņēmumiem, t.i., 312,50 eiro. Pētera ienākumi ir 937,50 eiro (1250 eiro – 312,50 eiro). Pēterim ir jāizvēlas obligāto iemaksu objekts, kas nevar būt mazāks par 500 eiro.

 Ja autoru darbu un citu izpildījumu veidu **faktiskie izdevumi** ir lielāki **par izdevumu normu**, tad var piemērot saimnieciskās darbības izdevumus **uz attaisnojuma dokumentu pamata** (šajā gadījumā nepiemēro nosacīto izdevumu normu 25 vai 50 procentu apmērā).

14.piemērs

Zane janvārī saņēma autoratlīdzību 1650 eiro. Zanes dokumentāri pierādāmie izdevumi, kas saistīti ar autora darbu, ir 450 eiro. Zanes ienākumi (peļņa) ir 1200 eiro. Zanei ir jāizvēlas obligāto iemaksu objekts, kas nevar būt mazāks par 500 eiro.

Nosakot **mēneša obligāto iemaksu objektu**, saimnieciskās darbības izdevumos **nevar iekļaut obligātās iemaksas**, kuras persona maksājusi par sevi kā pašnodarbināto personu.

 Obligātās iemaksas, **kas veiktas par sevi kā pašnodarbināto personu**, ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa attaisnotais izdevums, kas pilnā apmērā tiek atskaitīts no gada ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma apjoma gada ienākumu deklarācijā **tikai iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas nolūkiem**.

Nosakot pašnodarbinātā obligāto iemaksu objektu, **nesummē** tos **ienākumus**, kurus saņemot persona **nav pašnodarbinātā**.

15.piemērs

Zemnieka saimniecības īpašnieks – pensionārs –, kurš pats veic operatīvās vadības funkcijas šajā zemnieka saimniecībā, vienlaikus gūst ienākumus arī kā zvērināts advokāts. Nosakot obligāto iemaksu objektu, ņem vērā tikai zvērināta advokāta ienākumus, jo zemnieka saimniecības īpašnieks pensijas vecumā nav obligāti sociāli apdrošinājama persona.

16.piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs Alberts – pensionārs, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu un pārdošanu un zemes apstrādes pakalpojumu sniegšanu ar savu tehniku. Nosakot obligāto iemaksu objektu, ņem vērā tikai ienākumus no zemes apstrādes, jo piemājas saimniecības īpašnieks pensijas vecumā obligātās iemaksas neveic.

17.piemērs

Diāna ir reģistrējusi saimniecisko darbību – sava nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana. Diāna ir pārdevusi arī kokmateriālus no sava meža. No kokmateriālu pārdošanas ienākuma SIA "Koks" izmaksas vietā ieturēja iedzīvotāju ienākuma nodokli, piemērojot 10 procentu likmi. Nosakot obligāto iemaksu objektu, ņem vērā tikai ienākumus (peļņu) no īpašuma apsaimniekošanas. No kokmateriālu pārdošanas ienākuma obligātās iemaksas Diāna neveic, jo Diāna šos ienākumus neuzskata par ienākumiem no saimnieciskās darbības.

Obligāto iemaksu objektā **neietver** valsts atbalstu lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

Obligāto iemaksu objekts **nav** vienreizējā dotācija bezdarbniekiem biznesa plāna īstenošanai.

18.piemērs

Līga nodarbojas ar šūšanas darbiem. Augustā Līga saņēma vienreizēju komercdarbības dotāciju 2000 eiro biznesa plāna īstenošanai, kas paredzēta pamatlīdzekļu iegādei. Līga 27.augustā saņēma samaksu par sniegtajiem pakalpojumiem – 750 eiro, saimnieciskās darbības izdevumi augustā ir 90 eiro. Augustā Līgas ienākumi obligāto iemaksu objekta noteikšanai ir 660 eiro

(750 eiro – 90 eiro). Līgai ir jāizvēlas obligāto iemaksu objekts, kas nevar būt mazāks par 500 eiro.

Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamie ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas **līdz 3000 eiro gadā** ir obligāto iemaksu objekts.

Nosakot obligāto iemaksu objektu, **neņem** vērā iepriekšējo gadu saimnieciskās darbības zaudējumus.

2. Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai

Pašnodarbinātais veic obligātās iemaksas 10 % apmērā valsts pensiju apdrošināšanai **no visa saņemtā ienākuma (peļņas)**, ja tas ir mazāks par 500 eiro mēnesī.

Ja ienākumi mēnesī ir lielāki par 500 eiro, pašnodarbinātais obligātās iemaksas 10 % apmērā veic valsts pensiju apdrošināšanai no ienākumu daļas, ko aprēķina, no faktiski saņemtajiem mēneša ienākumiem atņemot brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu, kas ir vismaz 500 eiro apmērā.

Iemaksas var veikt arī lielākā apmērā.

19.piemērs

Dainim, kurš nodarbojas ar santehnikas pakalpojumu sniegšanu, ir šādi ieņēmumi un izdevumi:

- 1) jūlijā: ieņēmumi – 1000 eiro, izdevumi – 600 eiro, peļņa – 400 eiro;
- 2) augustā: ieņēmumi – 5000 eiro, izdevumi – 900 eiro, peļņa – 4100 eiro;
- 3) septembrī: ieņēmumi – 0 eiro, izdevumi – 0 eiro.

Tā kā jūlijā ienākumi nesasniedz 500 eiro, Dainim par jūliju jāveic obligātās iemaksas 10 % apmērā no 400 eiro ($400 \times 10\%$) = 40 eiro.

Tā kā augusta ienākumi (peļņa) pārsniedz 500 eiro, Dainim no augusta ienākumiem ir jāaprēķina obligātās iemaksas no 500 eiro ($500 \times 31,07\%$) = 155,35 eiro, savukārt obligātās iemaksas 10 % pensiju apdrošināšanai jāveic no augusta peļņas un 500 eiro brīvi izraudzītā objekta starpības ($5000 - 900$) eiro – 500 eiro = 3600 eiro $\times 10\%$ = 360 eiro.

Mēnesis	Ienākumi mēnesī (eiro) pēc saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla datiem	<u>Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā</u>	Obligātās iemaksas 31,07 %	<u>Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai</u>	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 %
VII	400	0	0	400	40
VIII	4100	500	155,35	3600	360
IX	0	0	0	0	0

Ja ienākums mēnesī **nesasniedz** 500 eiro¹, obligātās iemaksas **10 %** apmērā pensiju apdrošināšanai aprēķina no visa ienākuma (peļņas).

20.piemērs

Šuvējas Olgas ienākumi jūlijā – 100 eiro, augustā zaudējumi – 200 eiro, ienākumi septembrī – 350 eiro. Ņemot vērā, ka Olgas ienākumi nevienā no 3.ceturkšņa mēnešiem nesasniedz 500 eiro, Olga obligātās iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai no jūlija ienākuma ir 10 eiro (100 eiro x 10 %) un no septembra ienākuma 35 eiro (350 eiro x 10 %). Augusta zaudējumus Olga nevar pārnest uz citu mēnesi.

Mēnesis	Ienākumi mēnesī (eiro) pēc saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla datiem	<u>Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā</u>	<u>Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai</u>	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 %
VII	100	0	100	10
VIII	-200	0	0	0
IX	350	0	350	35

1

Ministru kabineta noteiktais obligāto iemaksu objekta minimālais apmērs 2021.gadam

3. Obligāto iemaksu objekts, no kura lauksaimnieki un autoratlīdzības saņēmēji veic iemaksas 10 % apmērā pensiju apdrošināšanai

Pašnodarbinātais **no autoratlīdzības ienākuma un lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma** obligātās iemaksas 10 procentu apmērā pensiju apdrošināšanai **par gadu** aprēķina no gada brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu kopsummas un gada faktisko ienākumu starpības.

21.piemērs

2022.gadā Olga gūst ienākumus no autoratlīdzības februārī, martā, maijā un jūlijā. Olgas ienākums (peļņa) februārī ir 200 eiro, martā – 650 eiro, maijā – 200 eiro, jūlijā – 550 eiro.

Tā kā saimnieciskās darbības ienākums (peļņa) martā un jūlijā pārsniedz minimālo obligāto iemaksu objektu mēnesim (500 eiro), Olga par pirmo un trešo ceturksni aprēķina un veic obligātās iemaksas. Olga obligātās iemaksas izvēlas veikt no 500 eiro mēnesī.

Obligāto iemaksu apmēru mēnesim Olga aprēķina šādi:

$500 \text{ eiro} \times 31,07 \% = 155,35 \text{ eiro}$. Par **pirmo** un **trešo** ceturksni Olga budžetā pārskaita obligātās iemaksas 310,70 eiro apmērā ($155,35 \text{ eiro} \times 2 \text{ mēneši}$).

Papildus reizi gadā (par iepriekšējo gadu līdz kārtējā gada **23.janvārim**) Olgai ir **jāveic obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % apmērā** no 600 eiro ($1600 \text{ eiro} - 1000 \text{ eiro}$), t.i., 60 eiro.

Mēnesis	Ienākumi (peļņa) mēnesī	<u>Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā</u>	Obligātās iemaksas 31,07 %	<u>Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai par 2022.gadu</u>	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % par 2022.gadu
I	0	0	0		
II	200	0	0	200	
III	650	500	155,35	150	
IV	0	0		0	
V	200	0	0	200	
VI	0	0	0	0	
VII	550	500	155,35	50	
VIII	0	0	0	0	

IX	0	0	0	0	
Kopā	1600	1000	310,70	600	60

22.piemērs

Ilgonis gūst ienākumus no lauksaimnieciskās darbības tikai trijos gada mēnešos. Ienākumi (peļņa) jūlijā ir 600 eiro, augustā – 650 eiro, septembrī – 550 eiro.

Tā kā saimnieciskās darbības ienākumi (peļņa) visos ceturkšņa mēnešos pārsniedz minimālo obligāto iemaksu objektu mēnesim (500 eiro), Ilgonis par katru šā ceturkšņa mēnesi aprēķina un veic obligātās iemaksas. Ilgonis obligātās iemaksas izvēlas veikt no 500 eiro mēnesī.

Obligāto iemaksu apmēru mēnesim aprēķina šādi:

500 eiro x 31,07 % = 155,35 eiro. Par attiecīgo ceturksni Ilgonis budžetā pārskaita obligātās iemaksas 466,05 eiro apmērā (155,35 eiro x 3 mēneši).

*Papildus reizi gadā (par iepriekšējo gadu līdz kārtējā gada **23.janvārim**) Ilgonim ir jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % apmērā no 300 eiro (1800 eiro - 1500 eiro), t.i., 30 eiro.*

Mēnesis	Ienākumi (peļņa) mēnesī	<u>Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā</u>	Obligātās iemaksas 31,07 %	<u>Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai par 2022.gadu</u>	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % par 2022.gadu
VII	600	500	155,35		
VIII	650	500	155,35		
IX	550	500	155,35		
Kopā	1800	1500		300	30

Tā kā lauksaimnieks un autoratlīdzība saņēmējs obligātās iemaksas 10 procentu apmērā pensiju apdrošināšanai par gadu aprēķina: no gada faktiskajiem ienākumiem atskaitot gada brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu kopsummu, tad, aprēķinot faktisko gada ienākumu, jāņem vērā arī radušos zaudējumus.

23. piemērs

Oļģertam, kurš nodarbojas ar lauksaimniecību, ir šādi gada ieņēmumi un izdevumi:

- 1) janvārī: ieņēmumi - 1000 eiro, izdevumi -200 eiro, peļņa - 800 eiro;
- 2) februārī: ieņēmumi - 600 eiro, izdevumi -150 eiro, peļņa - 450 eiro;
- 3) martā: ieņēmumi - 1000 eiro, izdevumi -100 eiro, peļņa - 900 eiro;
- 4) aprīlī: ieņēmumi - 0 eiro, izdevumi -700 eiro; **zaudējumi** - 700 eiro;
- 5) maijā: ieņēmumi - 2000 eiro, izdevumi -500 eiro, peļņa -1500 eiro;
- 6) jūnijā: ieņēmumi - 1000 eiro, izdevumi -100 eiro, peļņa - 900 eiro;
- 7) jūlijā: ieņēmumi - 3000 eiro, izdevumi - 900 eiro, peļņa - 2100 eiro;
- 8) augustā: ieņēmumi - 5000 eiro, izdevumi - 1000 eiro, peļņa - 4000 eiro;
- 9) septembrī: ieņēmumi - 0 eiro, izdevumi - 200 eiro, **zaudējumi** - 200 eiro.

Tā kā saimnieciskās darbības ienākumi (peļņa) atsevišķos ceturkšņa mēnešos pārsniedz minimālo obligāto iemaksu objektu mēnesim (500 eiro), Oļģerts par attiecīgo ceturkšņa mēnesi aprēķina un veic obligātās iemaksas. Oļģerts obligātās iemaksas izvēlas veikt no 500 eiro mēnesī.

Obligāto iemaksu apmēru mēnesim aprēķina šādi:

500 eiro x 31,07 % = 155,35 eiro. Oļģerts budžetā pārskaita obligātās iemaksas: par pirmo ceturksni 310,70 eiro, par otro - 310,70 eiro; par trešo - 310,70 eiro apmērā.

Papildus reizi gadā (par iepriekšējo gadu līdz kārtējā gada **23.janvārim**) Oļģertam ir jāveic iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % apmērā no 6750 eiro (9750 eiro - 3000 eiro), t.i., 675 eiro, jo aprēķinot faktisko gada ienākumu, Oļģertam jāņem vērā arī **aprīlī** un **septembrī** radušos **zaudējumus**.

Mēnesis	Ienākumi (peļņa) mēnesī	<u>Obligāto iemaksu objekts, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā</u>	Obligātās iemaksas 31,07 %	<u>Obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai par 2022.gadu</u>	Obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10 % par 2022.gadu
I	800	500	155,35		
II	450	0	0		
III	900	500	155,35		
IV	(-700)	0	0		
V	1500	500	155,35		
VI	900	500	155,35		
VII	2100	500	155,35		
VIII	4000	500	155,35		
IX	(-200)	0	0		
Kopā	9750	3000		6750	675

4. Minimālais iemaksu objekts, no kura iemaksas aprēķina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Minimālās iemaksas katrai konkrētai apdrošināmajai personai aprēķina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA). Minimālās iemaksas iekasē Valsts ieņēmumu dienests (VID).

Lai noteiktu, vai par konkrēto personu obligātās iemaksas ir veiktas minimālajā apmērā, VSAA summē visus darba ņēmēja ienākumus, kas nopelnīti, strādājot pie visiem darba devējiem, kā arī pašnodarbinātā statusā deklarētos saimnieciskās darbības ienākumus.

Vairāk informācijas par minimālajām obligātajām iemaksām var izlasīt metodiskajā materiālā "Minimālās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas".

Pašnodarbinātā ziņojuma iesniegšana un precizēšana, obligāto iemaksu maksāšanas kārtība

Pašnodarbinātais Ziņojumu iesniedz tikai par to pārskata ceturksni, **par kuru veic obligātās iemaksas** (arī tad, ja obligātās iemaksas veic par vienu vai diviem pārskata ceturkšņa mēnešiem).

23.piemērs

Kates ienākumi oktobrī – 200 eiro, novembrī – 120 eiro un decembrī – 190 eiro. Par 4.ceturksni līdz nākamā gada 17.jānvārim Katei ir jāiesniedz ziņojums.

☐ 1. ceturksnis
 ☐ 2. ceturksnis
 ☐ 3. ceturksnis
 ☒ 4. ceturksnis

Apdrošinātās personas statuss* PN - Pašnodarbinātais

Rādītāji	Ceturkšņa mēnesis			Kopā
	1*	2*	3*	
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts				0,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	0,00	0,00	0,00	0,00
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10%	200,00	120,00	190,00	510,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10%	20,00	12,00	19,00	51,00
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākums no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10% ¹				
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākums no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai 10% ¹				0,00

👉 Ja pārskata ceturksnī **mainās** pašnodarbinātā **apdrošināšanas statuss**, pašnodarbinātais pārskata ceturksnī norāda abus apdrošināšanas statusus.

24.piemērs

Inese 10.jūlijā sasniedza pensijas vecumu.

Tā kā Inesei 3.ceturksnī mainās apdrošināšanas statuss, tad, iesniedzot pašnodarbinātā ziņojumu par 3.ceturksni, Inesei ir jānorāda abi apdrošināšanas statusi.

Pašnodarbinātais, kurš **gūst ienākumu no autoratlīdzības vai gūst ienākumu no lauksaimnieciskās ražošanas**, iesniedzot pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojumu **par ceturto ceturksni**, veic atzīmi, ka **"gūst ienākumu no intelektuālā īpašuma vai no lauksaimnieciskās ražošanas."**

☐ 1. ceturksnis
 ☐ 2. ceturksnis
 ☐ 3. ceturksnis
 ☒ 4. ceturksnis

Apdrošinātās personas statuss* PN - Pašnodarbinātais

Rādītāji	Ceturkšņa mēnesis			Kopā
	1*	2*	3*	
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts	500,00	500,00	0,00	1000,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	155,35	155,35	0,00	310,70
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10%				0,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10%	0,00	0,00	0,00	0,00
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākums no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10% ¹				7650,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma vai ienākums no intelektuālā īpašuma pensiju apdrošināšanai 10% ¹				765,00

Lai iesniegtu VID pašnodarbinātā ziņojumu par veiktajām sociālajām iemaksām, izmanto EDS.

EDS darba logā logrīkā "Sagatavot dokumentu" lietotājs izvēlas darbību "No veidlapas".

Kad atveras jauna dokumenta ievades lapa, tajā izvēlas:

- dokumentu grupu "Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu dokumenti";
- dokumentu "Pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojums".

Aizpildot ziņojumu, jāpievērš uzmanība apdrošinātās personas statusa izmaiņām.

Taksācijas periods	Gads 2022
☒ 1. ceturksnis ☐ 2. ceturksnis ☐ 3. ceturksnis ☐ 4. ceturksnis	
Apdrošinātās personas statuss*	PN - Pašnodarbinātais

Rādītāji	Ceturkšņa mēnesis			Kopā
	1*	2*	3*	
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts				0,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	0,00	0,00	0,00	0,00
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts pensiju apdrošināšanai, kuram piemēro obligāto iemaksu likmi 10%				0,00
Aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 10%	0,00	0,00	0,00	0,00

Sagatavotājs

Kad dokuments ir pilnībā aizpildīts, to saglabā (iesakām ievades laikā arī saglabāt dokumentu, nospiežot spiedpogu "Saglabāt") un pārbauda, nospiežot spiedpogu "Pārbaudīt un saglabāt".

Ja dokumentā nav konstatētas kļūdas, pēc saglabāšanas dokumentu sarakstā tam būs statuss "Gatavs iesniegšanai" un to būs iespējams iesniegt, ailē "Darbības" izvēloties darbību "Iesniegt".

Dokumenta iesniegšanas logā obligāti aizpilda dokumenta iesniegšanas veidu (Pirmreizējs dokuments/Precizējums). Lai iesniegtu dokumentu, lietotājs izvēlas darbību "Iesniegt".

Mēneša laikā pēc dienas, kas noteikta kā obligāto iemaksu veikšanas **termiņš**, ir tiesības vienu reizi **precizēt** obligāto iemaksu objektu un obligātās iemaksas par pārskata ceturksni. Obligātās iemaksas par 1.ceturksni var precizēt līdz 23.maijam, par 2.ceturksni – līdz 23.augustam, par 3.ceturksni – līdz 23.novembrim, par 4.ceturksni – līdz 23.februārim.

25.piemērs

Jānis 16.jūlijā iesniedza ziņojumu ar ceturkšņa ienākumiem 5000 eiro (aprīlī – 5000 eiro, maijā – 0 eiro, jūnijā – 0 eiro) un 23.jūlijā iesniedza ziņojuma precizējumu ar ceturkšņa ienākumiem 500 eiro (aprīlī – 0 eiro, maijā – 0 eiro, jūnijā – 500 eiro). EDS pieņemts minētā ziņojuma precizējums. Jānis vēlas iesniegt ziņojuma precizējumu (labojumu) vēlreiz – 29.jūlijā. Tā kā obligātās iemaksas par pārskata ceturksni drīkst precizēt vienu reizi, minētais precizējums EDS netiks pieņemts.

Līdz **2022. gada 1. februārim** pašnodarbinātajam ir tiesības precizēt ziņojumu par obligāto iemaksu objektu un obligātajām iemaksām **no lauksaimnieciskās ražošanas ienākuma par periodu no 2021. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 30. septembrim.**

Obligāto iemaksu maksāšanas kārtība

Obligātās iemaksas **par ceturksni maksā** līdz ceturksnim sekojošā mēneša **23.datumam**, t.i., par 1.ceturksni – līdz **23.aprīlim**, par 2.ceturksni – līdz **23.jūlijam**, par 3.ceturksni – līdz **23.oktobrim** un par 4.ceturksni – līdz nākamā gada **23.janvārim**.

Obligātās iemaksas **pensiju apdrošināšanai par gadu autoratlīdzības saņēmēji un lauksaimnieki** maksā **kopā ar ceturtdā ceturkšņa brīvi izvēlētajām obligātajām iemaksām** līdz ceturtdā ceturkšņa sekojošā mēneša **23.datumam (23.janvārim)**.

Obligātās iemaksas ieskaita:

Nosaukums: Vienotais nodokļu konts
Saņēmējs: Valsts budžets (VID)., reģistrācijas Nr. 90000010008
Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22
Konta numurs: LV33TREL1060000300000

Saistošie normatīvie akti

1. Likums "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)".
2. Ministru kabineta noteikumi:
 - 2.1. Ministru kabineta 2010.gada 7.septembra noteikumi Nr.827 "[Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli](#)";
 - 2.2. Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumi Nr.1478 "[Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto un brīvprātīgo iemaksu objekta minimālo un maksimālo apmēru](#)";
 - 2.3. Ministru kabineta 2017.gada 19.decembra noteikumi Nr.786 "[Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem](#)";
 - 2.4. Ministru kabineta 2015.gada 22.septembra noteikumi Nr.537 "[Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā](#)".